

Begüm Özpay
D1129-0108

TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL LİSESİ

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMI

TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ

“UMUT FAKİRİN EKMEĞİ”

Danışman Öğretmen: Şule Kaynar

Öğrencinin Adı: Begüm

Öğrencinin Soyadı: Özpay

Diploma Numarası: D11290108

Sözcük Sayısı: 3.990

Araştırma Sorusu: Necati Cumalı'nın “Yağmurlarla Topraklar” adlı yapıtında aydının bakış açısından Türk köylüsünün yaşadığı sorunlar hangi yönleriyle ele alınmıştır?

Abstract (Öz)

Uluslararası Bakalorya Programı, Türkçe A dersi kapsamında uzun tez olarak hazırlanan bu çalışmada, Necati Cumalı'nın "*Yağmurlarla Topraklar*" adlı romanında köy uzamında köylünün ve aydının durumunu neden ve sonuçlarıyla ele aldım. Bu tezdeki amacım, aydının bakış açısından köylülerin çektiği zorlukları aktarmaktı. İki bölümden oluşan tezin birinci bölümünde köylünün savaş ve doğaya bağlı ekonomi sebebiyle yaşadığı ekonomik zorluklar üzerinde dururken ikinci bölümde ise köylünün uğradığı haksızlıklar, emek sömürüsü ve umut sömürüsü alt başlıklarında incelenmiştir. Tezin sonucunda odak figürün bu zorluklar karşısında çok da çözüm üretmediğini ve pasif kaldığını gözlemledim.

(Sözcük sayısı: 87)

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
1. Giriş	1
2. Köylünün Yaşadığı Ekonomik Zorluklar	2
2.1. Doğaya Bağlı Ekonomi	2
2.2. Savaş Ekonomisi	3
3. Köylünün Yaşadığı Haksızlık Sorunu	5
3.1. Eğitimsizlik	5
3.2. Emek Sömürüsü	8
3.3. Umut Sömürüsü.....	10
4. Sonuç	13
KAYNAKÇA	14

“UMUT FAKİRİN EKMEĞİ”

Araştırma sorusu: Necati Cumalı'nın Yağmurlarla Topraklar adlı yapıtında aydının bakış açısından Türk köylüsünün yaşadığı sorunlar hangi yönleriyle ele alınmıştır?

1. Giriş

Köylü hayatının tamamını doğayla iç içe geçiren ve tarım ve ticaretle uğraşarak toplumun, her kesimin kalkınmasını sağlayan bir yapı taşı niteliğindedir. Toplumun yapı taşı olmasına rağmen cahil olmasından dolayı birçok haksızlığa maruz kalmakta ve emeği sömürülmektedir. Bu tez çalışmasında, Necati Cumalı'nın “*Yağmurlarla Topraklar*” adlı yapıtında köylünün aydın bakış açısından köy uzamında çektiği zorluklar ele alınmaktadır. İçinde buldukları sınıflı düzen doğrultusunda toplumun alt tabakalarına itilen köylünün aslında temelini oluşturduğu toplumda karşılaştığı zorluklarla mücadelesi anlatılmaktadır. Bu mücadele sırasında köylünün uğradığı haksızlıklar ve çektiği ekonomik sıkıntılar okura yansıtılmaktadır. Yaklaşık bir yıllık bir süreci ele alan yapıtta aynı zamanda Türkiye'nin 1951-1952 yılları arasında içinde bulunduğu gerçeklik de ele alınmış ve köylünün çektiği ekonomik zorluklar sadece doğaya bağlı ekonomi olarak değil aynı zamanda savaş ekonomisi olarak da ele alınmaktadır. Aynı zamanda yine yapıtın geçtiği zaman dilimi doğrultusunda köylerin devlet tarafından ihmal ediliyor oluşu onları daha da cehalete itmekte ve bu cehalet peşinden birçok haksızlığı da getirmektedir. Köylünün bu durumunu eserin odak figürü olarak ele alınan ve aydın bir figür olan Avukat Nihat'ın bakış açısından tanrısal bir anlatımla dile getiren Cumalı, aydının ülkenin sorunlarına çözüm arayış sürecinde ne kadar etkili olup olmadığını aktarmaktadır.

Tez aydının köylünün sorunları karşısındaki tutumunu ve sorunları iki bölümde ele almaktadır. İlk bölümde köylünün yaşadığı haksızlıklar ve bu doğrultuda oluşan sınıflı toplum yapısı anlatılmaktadır. Köylünün kendi tabakası içinde oluşturduğu bu sınıflar, emek ve umut sömürüsü gibi kavramların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. İkinci bölümde ise köylünün yaşadığı ekonomik sıkıntılar, yapıtın dış gerçekliği de göz önünde bulundurularak, doğaya bağlı ekonomi ve savaş ekonomisi olarak iki bölümde incelenmektedir.

2. Köylünün Yaşadığı Ekonomik Zorluklar

2.1 Doğaya Bağlı Ekonomi

Anadolu köylüsü doğayla iç içe yaşar. Hayat döngüsünün tamamını geçirdiği doğa hayatının hem yaşam kaynağı hem de mücadele etmek zorunda kaldığı bir zorluktur. Yapıtta köylünün doğayla iç içe yaşamında hem ekonomik zorluklar hem de doğanın kontrol edemediği gücü karşısında verdiği mücadele anlatılmaktadır. Geçimini tarımla sağlayan köylü için havanın her gün ki hali çok büyük bir önem taşımaktadır çünkü bir günlük bir aksaklık bile tüm senenin gelirini etkileyebilmektedir. Doğa günlük yaşamlarında çok önemli bir yere sahiptir. Her günkü üzüntüleri, sevinçleri doğanın onların lehine olup olmadığına bağlıdır. Bu sebeple doğal olaylar günlük yaşamlarının tamamını etkilemektedir. *“O günlerde Nihat kime ne dese yağmurla ilgili bir karşılık alıyordu. Söz gelişi sokakta karşılaştığı İbrahim Kâhya'ya; “Nasılsın, ne var ne yok?” diye sorarsa, “Hiç açma Bey, yağmur yok, kuruduk!” oluyordu karşılık (...) “ Yağmur bekliyoruz” karşılığını alıyordu.” (Cumalı,97/98).* Doğanın gücü karşısında çaresiz kalan köylü, tüm umuduna rağmen her gün işlerin yolunda gitmeyeceği endişesine kapılmaktadır. Yapıtın geçtiği 1951 Eylül'ü ve 1952 Ağustos'u aralığı, kuraklık yaşanan bir dönemdir. Bu kuraklık dönemi sebebiyle daha da endişelenen köylü, zaten zor koşullar içinde yaptığı ticaretin daha da zorlaşması ve devletin de küçük esnafın yanında olmayışıyla her geçen gün yıpranmaktadır. Kuraklığın bir sonucu otların yetersizliği, hayvancılığı etkilemekte ve ekonomik açıdan kuraklığın üzerine bir sorun daha katmaktadır. *“Aralığın sonu yaklaşırken hala yağmur görünmüyordu havada. Kâhya, artık sütlü oldukları için daha da iyi beslenmesi gereken koyunlarına her gün iki yük yem aldırıyordu oğluyla kasabadan. Yağmursuz günler, kırk oldu, kırk beş, kırk sekiz, elli, elli iki oldu. Yem fiyatları yağmursuz günlerin sayısı arttıkça yükseldi. Borçlanıyordu yem satıcısına. Bir aydır her gün bir yük yem alıyordu ama son günlerde her gün iki yük yem alıyormuş gibi artıyordu borcu./ Rüzgâr artıyor. Belki de sürükler götürür bulutları. Ne zamandır başka yerler çekiyor Urla'nın yağmurunu! Zeytinciler şikâyetçiydi. Ağaçlar kuraklıktan tutmuyor taneleri. Döküyor. (...) Çok kişi şikâyetçi. Kuraklıklardan öyle olduğu gibi kaldı tarlalar. Topak topak. Arpa buğday hala ekilmedi.” (Cumalı, 181/141).* Kalabalık aile anlayışına sahip köylü, bu kalabalık ailelere zaten zar zor yetiştirdiği kazancını kuraklık sebebiyle

artık yetiştiremez hale gelmiştir. Çok zahmetli ve emek isteyen tütüncülük her geçen gün daha da zorlaşmakta, kuraklıkla birlikte çiftçinin kazancı gittikçe düşmekte hatta büyük kayıplara sebep olmaktadır. Doğanın yarattığı bu olumsuz koşullar, köylünün, sınıfsal farklılıklardan doğan emek sömürüsü yanında ürününü ekip biçerken verdiği emeğin de yok olup bir bakıma doğa tarafından sömürülmesine yol açmaktadır. Tüm bu zorlu koşullar altında köylü doğanın onun tek geçim kaynağı olması sebebiyle ona bağımlıdır ve bu sebeple mücadeleye devam etmek zorundadır. Bu mücadelenin devamlılığı için de umudunu taze tutmalı ve aydın ve köylüyle dayanışma içinde olmalıdır. Doğa onların sadece içinde yaşadıkları bir uzam değil, aynı zamanda hayatlarının her alanını etkileyen, kontrol edemedikleri bir yaşam kaynağıdır.

2.2 Savaş Ekonomisi

Yapıt, zaman dilimi olarak 1951 Eylül'ü ve 1952 Ağustos'u arasında geçmektedir. Bu dönem Türkiye'nin Kore Savaşı'na asker gönderdiği dönemdir. Aynı zamanda Türkiye hala İkinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı sıkıntılardan kurtulamamıştır. Yapıtta bu iki savaşın da etkileri birçok açıdan ele alınmıştır. Pehlivan, oğlunu Kore Savaşı'na göndermiş bir babadır. Her gün kahveye giderek, radyodan Kore Savaşı'yla ilgili haberleri dinlemekte ve oğlunun şehit olup olmadığını öğrenmeye çalışmaktadır. Her günü oğlunun şehit haberini alma korkusuyla geçen Pehlivan gittikçe yıpranmaktadır. Aynı zamanda geçmişten bu yana emektar köylünün kendi yaptığı işi yaşlandığında oğluna devretme geleneği Pehlivan için de geçerlidir fakat onu savaşa göndermiş olması bu geleneğin yerine gelememesine sebep olmakta ve Pehlivan'ı çalışmaya devam etmek zorunda bırakmaktadır. Oğlunu yaşlılığında tutunabileceği tek dal olarak gören Pehlivan'ı onun Kore'de oluşu çok yıpratmakta ve her geçen gün çökertmektedir. Onun hem yaşlı oluşunun verdiği yorgunluk ve bitkinlik üzerine bir de sürekli oğlunun şehit olup olmadığı düşüncesinin verdiği üzüntü onu hem fiziksel hem de ruhsal olarak yıpratmaktadır. Kazandığı para ise aile için yeterli olmamaktadır. *“Pehlivan tekrarladı: Çok şükür bugün de kurtuldu. (...) çay tabağına içtiği çayın parasını bırakmaya hazırlanıyordu ki, arabacı seslendi: Pehlivan,*

birak, çayını ben öderim.../ Güçten kuvvetten düşer, bir yerine bir kaza gelirse eline bakabileceği tek insandı oğlu. Bundan böyle önünde büyüdüğünü gördüğü boşlukta tutunabileceği tek dal! O da Kore'deydi şimdi. Dönüp gelmesine iki ay vardı. Gece gündüz tek dakikasını bile, soluğu kesik, oğlunu kendine bağışlaması, sağ salim göndermesi için Tanrı'ya dua etmeden geçiremeyeceği iki uzun ay!" (Cumalı, 29/31). Oğlunun savaşta olması sebebiyle ekonomik açıdan olumsuz etkilenen Pehlivan ve ailesi, oğlu savaştan döndükten sonra da aynı sıkıntıları yaşamaya devam etmektedir. Pehlivan'ın oğlu ise savaştan psikolojik olarak etkilenmiş, bakıma muhtaç bir duruma gelmiştir. Ailesine bakabilecek bir durumda değildir. " Oğlu sessizdi. Bir baktığı yerden uzun süre ayıramıyordu bakışlarını. (...) Nasıl yardıma başladı mı sana? Ancak kendine gelir be beyim, ancak düzelir. (...) Görünüşüne ne bakarsın be beyim? İçinde nesi varsa. İçinden yıkılmış çökmüş... Ah be beyim, bilsen, gece yatağında oradan oraya atar kendini. Yastığa başını koyup uyuyamaz doğru dürüst sağlam bir adam gibi. Anacığı bilmez ne yapsın, nasıl oyalasın! (...) Kolay mı bey? Hala inanmaz neredeyse dönüp geldiğine. (...) Geçsin daha bir iki ay, dinlensin! Yardımda geç kalmadı o kadar. Gün gelir biz de yeriz onun bir lokma ekmeğini..." (Cumalı,167). Aynı zamanda sadece Kore'ye asker gönderen ailelerin ekonomisini değil, ülkenin de ekonomisini kötü etkileyen savaş, belli bir kesimin bundan yararlanmasıyla sınıf farklılıklarını da ortaya çıkararak sadece fiziksel değil, zihinsel olarak da emek sömürsüne zemin hazırlamıştır. "Savaş yıllarında, enflasyon hızını aldığı sırada tamamladık öğrenimimizi. İhtiyaçlarımızın fiyatları arttıkça arttı, biz ona göre ayarlayamadık kazancımızı. Kazandığımız üç beş lira kâğıt sadece. Enflasyon alın terini, emeği, bilgiyi hiçe indirdi. Görgüsüz, kaba, vurgun peşinde bir aracı sınıfı zengin ediyor. Bütün moral değerlerden yoksun hatta Allahsız bir aracı sınıfı." (Cumalı,52/53). Tüm bu olumsuz şartlar içinde yapıtın geçtiği dönemde hükümet olan DP'ye köylünün sorgusuz inancı görülmektedir. Köylünün her düşüncesinde ve inancında olduğu gibi politikada da sabit fikirli oluşu Nihat'ın kendi fikirlerini söylemesine engel olmakta ve onun geri adım atmasına neden olmaktadır. Nihat zaten içinde bulunduğu sorgulayıcı kesimin azınlıkta olması sebebiyle sabit fikirli ve baskıcı köylüler tarafından bastırılışını gözlemlemekte ve bu sebeple kendi aydın düşüncelerini köylüyle paylaşmak yerine içine atmayı tercih etmektedir. Bu sebeple hükümetin ihmalkârlığı hakkında hiçbir düşüncesini beyan etmemekle beraber, bir tartışma ortamında bulunmadığı için kendi içinde tartıştığı bu konu hakkında bir çözüm

sunmamaktadır. “*Ne sanıyorsun? Senin Pehlivan, oğlunu Kore’ye Demokrat Parti’nin gönderdiğini anlayacak olsa ortada sorun kalmaz. Ulusça siyasal olgunluğa erer çıkarız işin içinden. Sorunlar kendiliğinden çözüm yoluna girer o zaman. Değil o zavallı hamal, bizde lise üniversite bitirenler henüz uykudalar bu konularda. Geç Allahını seversen... / Ayıp ayıp Nihat Bey, Amerika’nın dostluğundan şüpheleniyorsunuz! Doğrusu size yakıştıramadım bu düşünceleri...*”(Cumalı, 33/55). Bu sebeple savaş köylüyü hem ekonomik hem de psikolojik yönden yıpratırken, aydın da düşüncelerini açığa vurmuyarak köşesinden izlediği ülkenin bu kötü durumu yüzünden kendi kendini yıpratmaktadır. Köylünün katı düşüncelerini kırmaya çalışmamakta ve sessiz kalarak kendi huzurunu bozmadan bu durumu köşesinden izlemeye devam etmektedir.

3. Köylünün Yaşadığı Haksızlık Sorunu

3.1.Eğitimsizlik

Köylünün küçük yaştan itibaren ona yüklenen sorumlulukları vardır. Köy insanının eğitimsizliği ve buna bağlı yaşam mücadelesini de oluşturmuştur. Bu sorumluluklar, erkekler için ailesinin geçimine katkıda bulunabilmek yani eve ekmek getirebilmek ve babasının yıllardır çalışıp didindiği işi devralarak onu geri kalan yaşamında rahat ettirebilmektir. Yapıtta tarımla yıllardır uğraşan İbrahim Kâhya, ailenin geçimini sağladığı işini oğluna devretmiş ve onun eğitimini geri plana atmasına istemeden de olsa sebep olmuştur. Fakat İbrahim Kâhya’nın oğlu tüm bu zorlu koşullara rağmen eğitimini devam ettirmeye çabalamıştır “*Büyük oğlu on altı yaşındaydı şimdi. Kış ayları on yaşından beri sütleri kasabaya o indirirdi. Çocuk sabah karanlığında beygirle evden ayrılır, ağıla gider, sütleri alır, kasabaya döner, üç yıl öncesine kadar da ders zili çalmadan önce okuduğu ilkokula yetişirdi (...) Çünkü masa arkadaşı da bilirdi ki, Kâhya da kendisi gibi on yaşını doldurmadan almıştı babasının yarı işini üstüne. Artık biraz rahat etmek haklarıydı onların.*” (Cumalı,178). Kızlar ise bu sorumluluk için, yine ailenin geçimi kolaylaştırmak amaçlı “düzgün” bir evlilik yaparak, ailenin gelirine katkıda bulunacak bir başka aileye girerek evden bir an önce giden bir boğaz olacaktır. Yapıttaki figürlerden Hüsniye yine toplumun bu dayatmaları sebebiyle eğitime aç kalmış bir kızdır. Emektar bir yapı ustasının kızı

olan Hüsniye eğitimine devam etmesine uygun koşullar olmamasına rağmen tıpkı İbrahim Kâhya'nın oğlu gibi, aydın kesimde yer alan Doktor Özgen'in kitaplarını gizlice alıp okuyarak kendini geliştiren sayılı çocuklardandır “*En büyük üzüntüsü ilkokuldan sonra okuyamamaktı. On iki yaşında bile değildi ilkokulu bitirdiğinde. O ilkokulu bitirdikten dört yıl sonra açılmıştı kasabada ortaokul. Gideyim, demişti. Ama çocukluktan çıkıp boylu boslu göz alıcı bir genç kız olmuş, kadınlaşmıştı gövdesinin çizgileri. “ Seni bu yaşta artık ortaokula gönderemem” diye dayatmıştı babası. “ (Cumalı,283)*. Bu sebeple erkek çocukları iş hayatına bir an önce atılmakla uğraşırken kız çocukları evliliğe yönlendirilmektedir. Bu durumda da tam bir eğitim görebilen veya ailesinin ona yüklediği sorumluluklarla beraber eğitimini sürdürebilen çok az genç bulunmaktadır. Eğitimini sürdürebileceği koşullara sahip olmayanlardan da çok azı Hüsniye gibi kendi kendini geliştirmeye çalışmıştır. Çocuk yaşta olmalarına rağmen çok ağır işlerde çalışarak eğitimlerini bir kenara bırakan çocuklar, büyüdüklerinde de kendi çocuklarını aynı şekilde yetiştirmiş ve cahillik sorunu devam etmiştir. Köylü için önemli olan eğitim değil geçimini sağlayacak para olmuştur. Yapıtta İbrahim Kâhya kasabaya her sabah inip süt satmaya on yaşında başlamış, kendi oğluna da ilkokula gitmesine rağmen yine on yaşında bu işi devretmiştir. Geçimini sağlayabildiği için oğlunun eğitimini de gerekli görmemiştir. Bu eğitimsizlik onların farkındalık duygusunu yok etmiştir. Farkındalık sahibi olmayan figürler, herhangi bir haksızlığa uğradıklarında kendi haklarını savunamamış ve ne yapmaları gerektiğini bilememişlerdir. Bu bilinmezlik, onları boşluğa düşürmüştü ve bu haksızlık karşısında güçleri olmadığı düşüncesi, onları endişeye düşürmüştür. Bu endişe, bilinmezlik ve cehalet onları çaresiz kılmış ve eli kolu bağlı bir duruma getirmiştir. Hiçbir şey yapamayacakları düşüncesi daha da korkmalarına neden olmuş ve bu durum bir kısır döngü haline gelmiştir. Doğduğu andan itibaren geçim zorlukları sebebiyle endişe dolu bir hayata atılan köylü bir de cehaleti sebebiyle daha da içinden çıkılmaz bir yola sürüklenmiştir. Bu haksızlıkla savaşmak için de tek dayanağı eğitilmiş bir insan yani aydındır. Bu sebeple tüm umudunu aydına bağlar. Bilmediği şeyleri kendisinin anlayacağı dilden anlatmasını ve hakkını savunmasını bilgisine, eğitimine güvendiği birine devreder. Yapıtta da köylü, kendi cahilliği sebebiyle haklı olmasına rağmen haksız duruma düşmesinden kurtarabilecek kişinin aydın ve odak figür olan Nihat olduğunu düşünür. Nihat onlar için bir umut kaynağı olmakla birlikte içinde buldukları bu kısır döngüyü düzeltebileceğine inandıkları bir insandır. “*Ben fakirim, fakirlik kamburdur insanın sırtında, ama ahdettim bu işin ardını*

bırakamam. Güvenip sana geldim. Artık ne gelirse senden gelir. Önce Allah, sonra sen!./ Hoş gör bey, biz köylüyüz, cahiliz ne de olsa. Çok laf ediyoruz ama canımız çok yandığından.” (Cumalı, 43/21). Bu sırada da devam ettirdiğı zorlu ekonomik koşullar içinde bir avukata yatıracağı parasını kendi emeğıyle çalışarak ödemek zorunda kalacak ve yine zorlu bir kısır döngü içine girecektir. Kültürel yapı ve ailesi tarafından dayatılan hayat yüzünden bir avukattan medet umarken yine bu dayatmalarla ona olan borcunu kapayabilecektir. “*Fakirlikten be beyim. Afedersin, böyle konuşman bile su serpti içime... Dün akşam ki fırtına zaten mahvetti zeytinleri.”* (Cumalı, 76). Aydın figür olan Nihat’ın köylünün uğradığı haksızlıklar doğrultusunda bu denli önemli oluşunun ona yüklediğı bazı sorumluluklar bulunmaktadır. Sorumlulukları, onlar paranın değil eğitimin kurtarabileceğini göstermek ve aynı zamanda da ondan önce süregelen bu haksız düzende bir avukat olarak onların haklarını korumaktır. Yapıt boyunca bu sorumluluklar Nihat’ı yer yer bunaltsa da elinden geldiğince onların haklarını korumaya çalışmıştır. Fakat yine de haklarını korumanın yanı sıra bir aydın olarak onlara eğitimin önemini yeterince aşıl原因amayacak, sadece hukuki açıdan yardım etmeye çabalayıp onların farkındalık sahibi olmayışlarını sadece kendi içinde dile getirmekle veya yapıtta diğer aydın olarak ele alınan arkadaşlarıyla bir sohbet niteliğinde konuşmakla yetinecektir. “*Zavallı halk! Gördüğü bildiğı bu öteden beri. Böyle koşullandırılmış. Devlet sorunları, savaş sorunları, dinsel inançlarla karmakarışık kafalarda.”* (Cumalı,33). Nihat’ın eğitimin önemini köylüye aşıl原因amayışının bir sebebi de onun da köylü gibi ekonomik sorunlar yaşamasıdır. Aynı zamanda köylülerin içinde azınlıkta bulunan bir aydın olarak yaşamak zorunda oluşudur. Nihat, hem kendi zorluklarını aşmak hem de onlara karşı olan sorumluluklarını yerine getirmekte zorlanmaktadır. Bu sebeple kendi zorluklarıyla ilgilenmeyi ön plana almak zorunda kalmış ve köylüye sadece hukuki açıdan yardım ederek elinden geleni yapmıştır “*Böyle bütün hukuk davalarının bir yargıçla bir tutanak yazıcısının başına yıkıldığı bir kasabada avukatlıktan para kazanmak kolay değil! Hem artık yüz liranın, iki yüz liranın günümüzde değeri ne?/ 1948 başlarından beri kasabada tek avukattı Nihat.”* (Cumalı, 53/57). Bu koşulların yanı sıra köylülerin her şeye körü körüne inanmaları da Nihat’ı onları eğitime yönlendirme konusunda zorlamaktadır. “*Boşuna tartışyorsun, dedi. Kuşkuları olmayan insanlarla tartışılmaz”* (Cumalı, 56). Bu sebeple Nihat, içinde bulunduğu durumdan usanıp yalnızlığında verdiği umutsuzluk ile pes etmeye başlamakta ve sadece geçimini sağladığı avukatlık görevini yerine getirmektedir.

3.2 Emek Sömürüsü

Köylü küçük yaştan itibaren içinde bulunduğu bu zorlu ekonomik koşullar sebebiyle para odaklı yetişmektedir. Her bir bireyin para odaklı büyümesiyle oluşan köylü, parayı bir güç merkezi haline getirmekte ve hayatlarının en önemli amacı olarak belirlemektedir. Para onlar için gün geçtikçe daha da önemli bir güç göstergesi olmakta ve yaşamın kaynağı olarak görülmektedir. Paranın bu şekilde değerlendirilişinin yanında eğitimin öneminin paraninkini geçememiş olması oldukça doğal karşılanabilmektedir; çünkü bu değer doğrultusunda insanlar eğitimsiz yaşayabileceklerini fakat parasız bir hiç olduklarını düşünmektedirler. Yapıtta okura sunulan zaman geçtikçe para kazanma hırsı artan Reşat Ilgaz figürü bu durumun en tipik yansımalarından biridir. Bir eğitimci olarak paraya eğitimden çok daha fazla önem veren Ilgaz, sadece Anadolu köylüsünün değil, onun içinde yaşayanların da yozlaştığını gözler önüne sermektedir “*Yönsüz bir kimse olduğu için çevresindeki koşulları çabuk kavradı (...) yeni çevresinde paraydı kişiye önde gelen yeri sağlayan. Öğrenciliğinde derslerde en yüksek notu almak olduğu gibi*” (Cumalı, 230). Bu süreçte aydının görevi aslında parayla var olmak yerine eğitim ve dolayısıyla farkındalık ve sorgulamayla var olabileceklerini onlara göstermektir. Köylünün aydın sayesinde bu gerçekliğin farkına varması, uğradığı her türlü sömürü, haksızlıklara başkaldırma cesaretini göstermelerini sağlayacaktır. Yapıtta toplum içerisinde birkaç köylünün eski zamanlardan çıkagelen haksız düzen doğrultusunda zenginleşmesi sonucu aynı sıfat, bilgi birikimi ve niteliklere sahip olmasına rağmen sınıfsal açıdan paranın verdiği güç ile yükselmesi, sınıflı bir toplum oluşturması ve bu durumun ortaya çıkardığı sorunlar okura yansıtılmaktadır. Ali Şahin figürü eskiden kalma düzen doğrultusunda zenginleşerek toplumun üst sınıflarında yer alan biridir. “*Eskiden hak hukuk mu vardı? Candarma hükümet mi vardı? Bunun dedesi gibi, her biri bir derebeyi Şahinoğulları ile doluydu memleket (...) Bunun dedesi çıkarmış bir kayanın üstüne, doğrulturmuş mavzeri, bu mavzerin gösterdiği yere kadar benim dermiş, sürermiş önüne çıkan köylüleri (...) böyle böyle almış o sizin senette okuduğunuz yerleri (...) yurdun en iyi yerlerinde ne topraklar var ki hep bunun dedesi gibilerden torunlarına kalma.*” (Cumalı,87). Bu iki sınıf arasında ki uçurumun her geçen gün büyümesinin sebepleri eğitimsiz ve dolayısıyla bilinçsiz alt sınıfın uğradığı emek sömürüsüne yani haksızlıklara başkaldırmaya korkması, ekonomik açıdan başkaldıramamasıdır.

“O kuru bacakları, keçi yürüyüşüyle ancak üç saatte adliyeye varacak. (...) “Bu havayı görmemi sen İbrahim? O gitçek elbet. Benim abukatım var. Davam gitsem de, gitmesem de yürür. Bu havalarda mahkemeye gitçek olduktan sonra ben ne diye sayıyorum abukata bunca parayı?” (Cumalı,12). Diğer bir sebep ise eğitimsizliği nedeniyle bir kısır döngü olduğunun farkına varmadan yükselme mücadelesine giren köylünün, para odaklı zihniyetinin yarattığı körlük sebebiyle bu döngünün devamında da eğitime önem vermeyerek kendini daha da çıkmaz bir yola sokmasıdır. Bu kısır döngüden kurtulmak için her gün harcadığı emeğin yeterince karşılığını alamayan, sadece açlığını ve temel ihtiyaçlarını gideren köylü, bu duruma karşı sessiz kalmaktadır. Aynı zamanda başkaldırısı bile karın tokluğuna giden kazancı dışında güçlü olanın karşısında yer alabilecek kadar parasının olmayışı, onu aslında temelini oluşturduğu toplum düzeni içerisinde etkisiz ve güçsüz hale getirerek emeğinin sömürülmesine sebep olmuştur. “Yağmurlarla Topraklar” adlı yapıtta da zengin bir toprak sahibi olan Saatçi Hilmi Bey ve gelirini tarım yaparak elde eden fakir Behzat Efendi arasında geçenler üzerinden emek sömürüsü ele alınmaktadır. Saatçi Hilmi Beyin tarla komşusu olduğu Behzat Efendi’nin zeytin ağaçlarında birinin tek bir dalının onun tarlasına doğru uzamış olması sebebiyle o ağaç üzerinde hak iddia etmesi ve bunun sonuçları okura verilmiştir. Saatçiyle komşu olduğunu öğrendiği andan itibaren başının belada olduğunu anlayarak, ona karşı bir korku besleyen Behzat Efendi’nin bu duruma düşmesinin sebebi maddi açıdan Hilmi Bey’den çok daha zayıf oluşundan kaynaklanmaktadır “Fakirin komşusu fakir yakışır./Başına gelecekleri sezerek canı sıkkın dönmüştü çardağa. Adeta bir korkuydu duyduğu.” (Cumalı,38). Hilmi Bey haksız olduğu durumda bile parası sayesinde haklı çıkabilecek ve fakir bir çiftçi olan Behzat’ın onun geçimi için bir dalı bile çok önemli ağacını elinden alabilecektir. Bu haksızlık karşısında Behzat kendinde yasalar önündeki haklarına başvuracak gücü bulsa bile, yine devletin ihmalkârlığı sebebiyle bu durumu yine Hilmi Bey kendi lehine çevirebilecektir ve Hilmi Bey paranın egemen güç olduğu bu toplumda parasına güvenerek hareket etmektedir. ”Hâkim, onların bir lafiyla bir ay salıverdi benim mahkemeyi...” (Cumalı,82) “A be Salih, Bey bilmezse sen bilirsin doğrusunu. Bu ağaç benim. Yirmi yıldır ben toplarım zeytinini. Allah’tan korkmaz mısın? Ağzını açıp da Bey ‘e bildiğini diyemedin mi? (...) Benim işim Bey’in malını korumak. Bey’e akıl öğretmek değil... (...) “Kimin kapısında doyarsa

onun için havlar...”/”Salim cahilse, malını korumasını bilmemişse bana ne? Ben korurum. Hakkınsa mahkemeye git!/ Saatçi hak yemediyse o mu hak yemişti? Allah ona mal vermediyse fakir hakkı yediğinden mi vermemişti? Kendisinden fakiri ne zaman düşmüştü eline ki hakkını yesin?” (Cumalı,39/41/40). Bu koşullar içerisinde aynı zamanda kendi dertleriyle uğraştığı için ve köylünün sabit fikirli oluşunun verdiği umutsuzluk yüzünden eğitimin önemini vurgulayamayan aydın odak figür, bu haksız düzenin farkında olmasına rağmen eli kolu bağlı bir şekilde paranın gücüne boyun eğmek zorunda kalmıştır. Yine bu boyun eğmede aydının köy uzamında azınlık olarak yer almasının da büyük bir payı vardır. Nihat aydınının bu yalnızlığını Hükümet’in ihmali kökenli görmektedir. *“Nihat’a göre açık olan bir sorun varsa toplumsal memleket sorunlarını ciddiye alan bir kuşağın tam anlamıyla ortada sahipsiz kaldığıydı. Gerçekten değişen bir şey yoktu DP’nin iktidara geçişiyle.” (Cumalı,394).* Tek başına değiştirilmesi çok zor düşünceleri değiştiremeyeceği düşüncesine kapılan Nihat yapabileceği tek şeyin yasalar önünde onların haklarını korumaya çalışmak olduğunu düşünmektedir. Yani eğitimin bu zorlu koşullardan kurtulmanın tek yolu olduğunu köylüye anlatamayan aydın, gün geçtikçe daha da çok para odaklı gelişen bir topluma da engel olamamakta ve paranın gücüne karşı koymalarını sağlayamamaktadır. *“Ama ne gelirdi ki elinden? Saatçinin tarlalarından birini alıp da Behzat’a veremezdi ki...” (Cumalı,407).* Nihat’ın bu çaresizliği doğrultusunda köylü parayı yine tek kurtuluş yolu olarak görmeye devam etmekte ve kendi kendini hapsettiği para kazanmak için eğitimsiz kalma, eğitimsiz olduğu için haksızlığa uğrama, haksızlığa uğradığı için avukata sığınma ve avukat için para kazanma döngüsüne daha da çok saplanmaktadır *“Fakirin ahını duyan kim?” (Cumalı,44).*

3.3 Umut Sömürüsü

Yapıtta zenginin parasının gücünü sadece kendi çıkarları doğrultusunda kullanarak, emektar köylünün emeğini sömürmesi gün geçtikçe emeğinin karşılığını yeterince alamayan köylüyü yıpratmaktadır. Eli kolu bağlı, cahil ve ne yapacağını bilemeyen, hakkı yenen köylü son çareyi güvенеbileceği, hakkını koruyacağına inandığı bir insana başvurmakta görmektedir. Farkında olmadan içinde bulunduğu bu kısır döngüden onu kurtarabileceğini düşündüğü insana beslediği

umut, köylünün, tarıma bağlı ekonomiyle köy uzamında sürdürdüğü zorlu yaşamında mücadele etmeye devam etmesi için tek dalı olacaktır. Necati Cumalı'nın "Yağmurlarla Topraklar" adlı yapıtında da Anadolu köylüsünün, bu umutsuz koşullar içinde umut edişi ve bu umutla hayatının zorlu koşullarını aşması ele alınmaktadır "*Ne bilirsin, bir ümit, belki olur. Hiç ümitsiz beklemektense böyle ümitle beklemek daha iyi...*" (Cumalı,385). Aynı zamanda kendi elleriyle kendini içine attığı bu kısır döngüden kurtularak para sahibi, zengin biri olmanın hayalinin verdiği umut onlara, devam etme gücü vermektedir. Her gün doğanın onların iyiliği doğrultusunda şekilleneceği umuduyla uyanan köylü, tüm bu umut kapıları sayesinde ayakta durabilmektedir "*Yeni bulutlar yeni umutlar demektir.*" (Cumalı,414). Umudun devam edebilmesi için en önemli etken olarak yapıtta ele alınmaktadır çünkü umudu olmayan köylünün kontrol edemediği doğa ile birlikte devamlılığı bu denli zor olan tarım işini bu kadar emek sömürsü içinde devam ettirmesi mümkün değildir. Umudun onlara dayanılmaz olan bu koşullara dayanmaları için bir sebep oluşturmaktadır. Yine bu süreç içerisinde aydının köylüye eğitimin onları bu kısır döngüden kurtarabilecek tek unsur olduğunu göstermesi gerektiği halde onun da içinde bulunduğu koşullar doğrultusunda yapması gerekeni yerine getiremeyip, Anadolu köylüsünün bu içinde bulunduğu kısır döngüyü değiştirememektedir. Yapıtta dilekçeci figürüyle köylüye yapılan umut sömürsü okura yansıtılmaktadır. Dilekçeci köylüye yalan yanlış fakat güzel haberler vererek onları kandıran bir kişidir. Doğanın zorlaştırdığı koşullarda yaşayan köylü, doğayı kontrol edilemeyişi sebebiyle her zaman endişeli bir hayat sürmektedir. Bunun yanı sıra geçimini sağlamak için didinip duran köylünün uğradığı emek sömürsü, onun daha da umutsuzluğa kapılmasına neden olmakta ve onu karamsarlığa sürüklemektedir. Bunca olumsuzluk içinde dilekçecinin umut vaat eden yalanlarına inanmak köylü için çok kolay hale gelmektedir çünkü onlar da bu karamsarlıktan çıkmak için bir yol aramaktadırlar. Tıpkı Nihat'ın bilgisine ve doğruluğuna güvendikleri gibi aydın olduğunu düşündükleri dilekçeciye de güvenmişler ve kendilerini bu durumdan kurtarabileceğine inanmak istemişlerdir. "*Ne doğru söylüyor bak*" (Cumalı,383). Dilekçeci ise bu durumu çok güzel bir şekilde kendi çıkarları uğruna kullanarak onlara umut vermekte karşılığında paralarını almaktadır. Bu süreçte Nihat,

durumun farkında olmasına rağmen değiştirmek için çok fazla bir çaba sarf etmemektedir. Birkaç köylüyü birkaç cümleyle uyardıktan sonra köylünün gerçekler karşısında verdiği sert tepki Nihat'ın geri çekilmesine neden olmaktadır. “*Nihat, kestirmeden uğraşmamalarını, paralarına yazık etmemelerini söyledi köylülere. Hemen her köylü “ Bir denesen” diye karşılık verdi. (...) Nihat bir ay içinde yazıhanesinden geri çevirdiği köylüleri, adliyede onların yanında gördü. Üstelik artan bir güven gelmişti köylülere, Nihat'a dargın davranıyorlardı.*” (Cumalı, 382). Nihat bu sebeple köylüyü sabit düşüncelerinden vazgeçiremediğini gördüğü için kendini geri çekerek ve durumu değiştirmek için çabalamaktan vazgeçmiştir.

4. Sonuç

Aydının cehalet karşısında duyduğu rahatsızlık ve bir şeyler yapma sorumluluğu onu sürekli kendini sorgulamaya itmiştir. Bu yapıtta köylünün cehaleti doğrultusunda çaresiz kalışı anlatılırken aynı zamanda bu durumu tek düzeltebilecek olan aydınların da ne kadar çaresiz olduğu gözler önüne serilmektedir. Yazar, kurmaca gerçeklik içerisinde aydının çaresizliğini ve hükümetin ihmalkârlığını okuyucuya aktarmaktadır. Aylara bölünerek yazılan bu yapıt, ele aldığı bir senelik süreç içerisinde bu zorlukların mevsimlere ve aylara göre değişimini de detaylı bir şekilde incelerken aynı zamanda 1951-1952 yılları arasındaki Türkiye gerçekliğini ele alması bu zorlukların daha da derin bir şekilde incelenmesini ve anlaşılmasını sağlamaktadır. İlk bölümde cehaletleri sebebiyle birçok haksızlığa uğrayan köylünün mücadelesi anlatılırken aydının onlara eğitimin önemini anlatmayı ve dolayısıyla köylünün para odaklı olmaya devam edişi eleştirilmektedir. Bunun yanı sıra bu para odaklı köylünün kendi içinde oluşturduğu sınıflar ve bu sınıfların bir getirisi olan emek sömürsü de eleştirilmektedir. Aydıninsa tüm bunların farkında olmasına rağmen hiçbir şey yapmadığı gözlemlenmektedir. İkinci bölümde ise köylünün yaşadığı ekonomik zorluklardan bahsedilmektedir. Doğayla iç içe yaşayan köylünün doğaya bağlı ekonomiye sahip olması o kasabada avukatlık yapan Nihat'ı da etkilemekte ve aynı ekonomik sıkıntıları onunda çekmesine sebep olmaktadır. Aynı zamanda tüm ülkenin içinde bulunduğu “Kore Savaşı” zamanları da hem köylünün hem de aydının ekonomisini etkilemekte ve köylünün yaşadığı sorunlara aydını da ortak etmektedir. Bu sebeple aydın köylünün derdinden çok önceliği kendi derdine vermekte ve yine bu zorlukta da etkisiz kalmaktadır.

Sonuç olarak Necati Cumalı'nın “*Yağmurlarla Topraklar*” adlı yapıtında köylünün yaşadığı zorluklar karşısında aydının etkisiz oluşu ve onunda aynı uzamda ve aynı koşullar içerisinde bulunması sebebiyle kendi aydınlığını onlara aktarılmayı görülmektedir. Bu koşullar sebebiyle umutsuzluğa kapılan odak figürün görevini yerine getirememesi, köylünün içinde sıkışıp kaldığı kısır döngünün dışına çıkamamasına ve bu sürecin devamının gelmesine sebep olmaktadır. Yapıt aydının etkisiz oluşunun toplumun yapı taşını oluşturan köylü kesimi iyileştiremeyişi bu sebeple de toplumun kökten itibaren gömüldüğünü anlatarak, aydını eleştirmektedir

KAYNAKÇA

CUMALI, Necati. Yağmurlarla Topraklar, Cumhuriyet Kitapları, Dokuzuncu Basım, Ekim 2011